

การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายใน
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

กนก พานทอง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2547

ISBN 974-383-577-6

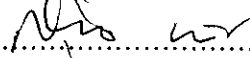
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณา
วิทยานิพนธ์ของ กนก พานทอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์

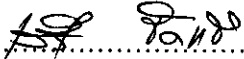
.... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี ชัดเข้ม)

.... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บำเรอราช)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี ชัดเข้ม)

.... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บำเรอราช)

.... กรรมการ

(ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์)

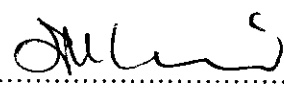
.... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.บรรจง จันทรส)

.... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ คนฉลาด)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่...๕...เดือน...พฤษภาคม...พ.ศ...๒๕๕๙...

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา
จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
ประจำภาคปลาย ปีการศึกษา 2545

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา และช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี ชัดเข้ม ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.สุนทร บำเรอราช กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สิทธิพร นิยมศรีสมศักดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บรรจง จันทรส และรองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ คนฉลาด คณะกรรมการสอบปากเปล่าวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอกราบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.สุชาดา กรเพชรปानी ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ตลอดมา

ขอขอบพระคุณศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหาร โรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการ โรงเรียน และครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามและส่งแบบสอบถามกลับให้แก่ผู้วิจัยในการเก็บข้อมูลด้วยความจริงใจ

ขอขอบคุณพี่ ๆ น้อง ๆ แผนกคอมพิวเตอร์โรงเรียนเทคโนโลยีภาคตะวันออก (อี.เทค) และเพื่อน ๆ ทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกครอบครัวพานทองทุกคนที่ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นกำลังใจสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ คุณความดีอันเกิดจากประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บิดา มารดา ครู อาจารย์ตลอดไป

กนก พานทอง

42925233: สาขาวิชา: เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา; วท.ม. (เทคโนโลยีวิทยาการศึกษา)

คำสำคัญ: การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา / โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

คนก พานทอง: การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (DEVELOPMENT OF A CAUSAL RELATIONSHIP MODEL OF SUCCESS OF INTERNAL SUPERVISION PRACTICES OF ELEMENTARY SCHOOLS UNDER JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY EDUCATION COMMISSION) อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์: ผศ. ดร.เสรี ชัดเข้ม, รศ. ดร.สุนทร บำเรอราช, 240 หน้า. 2547. ISBN 974-383-577-6

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ตามแนวความคิดเกี่ยวกับความสำเร็จการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533) กลุ่มตัวอย่างเป็นศึกษานิเทศก์จังหวัด ศึกษานิเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนฝ่ายวิชาการหรือหัวหน้าฝ่ายวิชาการโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา เขตการศึกษา 12 ประจำปีการศึกษา 2545 จำนวน 1,186 คน ตัวแปรที่ศึกษาประกอบด้วยตัวแปรแฝง จำนวน 6 ตัว ได้แก่ พฤติกรรมผู้นำ การใช้พลังอำนาจบริหารของผู้บริหาร ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ความสามารถของผู้นิเทศ ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู และพฤติกรรมการสอนของครู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามพฤติกรรมผู้นำ การใช้พลังอำนาจบริหารของผู้บริหาร ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู ความสามารถของผู้นิเทศ ขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู และพฤติกรรมการสอนของครู การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS หาค่าสถิติพื้นฐานและใช้โปรแกรม LISREL 8.50 วิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์อยู่ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณาจากค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 109.39 ที่องศาอิสระ เท่ากับ 319 มีค่าความน่าจะเป็น เท่ากับ 1.00 ดัชนี GFI เท่ากับ 0.98 ดัชนี AGFI เท่ากับ 0.98 ค่าดัชนี CFI เท่ากับ 1.00 ค่าดัชนี SRMR เท่ากับ 0.04 และ ค่า RMSEA เท่ากับ 0.00 ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนได้ร้อยละ 5 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ความสามารถของผู้นิเทศและพฤติกรรมการสอนของครู

42925233: MAJOR: EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY; M.Sc.

(EDUCATIONAL RESEARCH TECHNOLOGY)

KEYWORD: INTERNAL SUPERVISION PRACTICES OF ELEMENTARY SCHOOLS /
CAUSAL RELATIONSHIP MODEL

KANOK PANTHONG: DEVELOPMENT OF A CAUSAL RELATIONSHIP
MODEL OF SUCCESS OF INTERNAL SUPERVISION PRACTICES OF ELEMENTARY
SCHOOLS UNDER JURISDICTION OF THE OFFICE OF THE NATIONAL PRIMARY
EDUCATION COMMISSION. THESIS ADVISORS: SEREE CHADCHAM, Ph.D.,
SUNTORN BUMRERRAJ, Ed.D., 240 P. 2004. ISBN 974-383-577-6

The purpose of this study was to develop and validate a causal relationship model of success of internal supervision practices of elementary schools under jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission, based on the concept of success of internal supervision practices of elementary schools of the Office of the National Primary Education Commission (B.E.2533). The subjects were 1,186 provincial supervisors, district and sub-district supervisors, school administrators, assistant-administrators of academic affairs or heads of academic affairs and teachers of elementary schools under jurisdiction of the Office of the National Primary Education Commission in the Education Region 12, of the academic year B.E 2545. The model consists of six latent variables : leadership behavior, power usage of administrators, teacher satisfaction, supervisor ability, teacher morale, and teaching behavior. Several research instruments were used: questionnaire of leadership behavior, power usage of administrators, teacher satisfaction, supervisor ability, teacher morale and teaching behavior. SPSS was used to derive descriptive statistics; LISREL 8.50 was used to test the causal relationship model.

The model was found to be consistent with empirical data. Goodness of fit indicators included a chi-square value of 109.39 with 319 degrees of freedom, $p=100$; GFI=0.98; AGFI=0.98; CFI=1.00; SRMR=0.04 and RMSEA=0.00. The variables in the model were found to account for 5 percent of the variance of success of internal supervision practices. The variables having statistically significant direct effects on supervisor ability and teaching behavior.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ช
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ซ
สารบัญ.....	ฅ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ท
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	9
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
ตอนที่ 1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศภายใน โรงเรียน.....	16
ตอนที่ 2 ตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายใน โรงเรียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	38
ตอนที่ 3 เทคนิคการตรวจสอบความตรงของโมเดล.....	71
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	75
ขั้นตอนการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	75
ขั้นตอนการตรวจสอบความตรงของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ.....	75
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	85

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	88
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	91
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียน ประถมศึกษา.....	98
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของ การปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา.....	104
5 สรุปผลการวิจัย.....	115
สรุปผลการวิจัย.....	115
อภิปรายผลการวิจัย.....	120
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	130
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	131
บรรณานุกรม.....	132
ภาคผนวก.....	143
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ เพื่อการวิจัย.....	144
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ เพื่อการวิจัย.....	148
ภาคผนวก ค หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	150
ภาคผนวก ง รายชื่อสำนักงานประถมศึกษาจังหวัด อำเภอกและโรงเรียนที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างในการวิจัยและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	154
ภาคผนวก จ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	163

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ฉ ผลการวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการปฏิบัติ งานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่ปรับเป็นโมเดลแบบประหยัด....	182
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	240

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน นิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษา.....	67
2 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	77
3 โครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถามเกี่ยวกับความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศ ภายในโรงเรียน.....	78
4 โครงสร้างเนื้อหาของข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู.....	80
5 โครงสร้างเนื้อหาของข้อคำถามเกี่ยวกับความสามารถของผู้นิเทศ.....	80
6 โครงสร้างเนื้อหาของข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู.....	81
7 โครงสร้างเนื้อหาของข้อคำถามเกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานของครู.....	82
8 โครงสร้างเนื้อหาของข้อคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน.....	82
9 โครงสร้างเนื้อหาของข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการใช้พลังอำนาจของผู้บริหาร.....	83
10 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามตัวแปรที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงาน นิเทศภายใน โรงเรียน.....	84
11 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกตามลักษณะ ตัวแปร.....	91
12 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานสัมประสิทธิ์การกระจายของตัวแปรสังเกตได้..	92
13 ค่าความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis) ของตัวแปรสังเกตได้.....	94
14 ค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์ระหว่างตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายใน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.....	99
15 ผลการวิเคราะห์แยกค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและค่าสัมประสิทธิ์ อิทธิพลของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศ ภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16 ผลการวิเคราะห์แยกค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของ โมเดลความสำเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศ ภายใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาแห่งชาติที่ปรับเป็น โมเดลแบบประหยัด.....	111

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โมเดลสมมติฐานแสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	7
2 กระบวนการนิเทศการศึกษาของ สปช.	25
3 กระบวนการนิเทศการศึกษาแบบ PIDRE	26
4 กระบวนการนิเทศการสอนภายในโรงเรียน.....	27
5 กระบวนการนิเทศภายในทั้ง 5 ขั้นตอน	29
6 กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียน.....	29
7 กระบวนการนิเทศการสอนของแฮร์ริด.....	32
8 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.....	69
9 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์	105
10 โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุความเร็จของการปฏิบัติงานนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษาที่ปรับเป็นโมเดลแบบประหัด	110